

รายงานผลงานเรื่องเต็มการทดลองสิ้นสุดปี 2563

1. แผนงานวิจัย
อุตสาหกรรม
วิจัยและพัฒนาระบบการผลิตพืชในพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ด้านเกษตรและ
2. โครงการวิจัย
มิตรกับสิ่งแวดล้อม
วิจัยและพัฒนารูปแบบระบบการผลิตพืชในพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อความยั่งยืนและเป็น
- กิจกรรม
วิจัยและพัฒนาระบบการปลูกพืชอย่างยั่งยืนในพื้นที่ชุ่มน้ำภาคใต้ตอนล่าง
3. ชื่อการทดลอง (ภาษาไทย)
ภาคเหนือตอนล่าง
ทดสอบและพัฒนาต้นแบบระบบการผลิตพืชที่เหมาะสมในพื้นที่ชุ่มน้ำเขต
ชื่อการทดลอง (ภาษาอังกฤษ)
4. คณะผู้ดำเนินงาน
หัวหน้าการทดลอง
นางสาวมนัสชญา สายพนัส ศูนย์วิจัยและพัฒนาและพัฒนากการเกษตรพิจิตร
- ผู้ร่วมงาน
นายวราพงษ์ ภิระบรรณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาและพัฒนากการเกษตรพิจิตร

5. บทคัดย่อ

ทดสอบและพัฒนาต้นแบบระบบการผลิตพืชที่เหมาะสมในพื้นที่ชุ่มน้ำเขตภาคเหนือตอนล่าง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาต้นแบบระบบการผลิตพืชที่เหมาะสมในพื้นที่ชุ่มน้ำ ศึกษาลักษณะพื้นที่ชุ่มน้ำในชุมชน พัฒนาระบบการจัดการพืชในพื้นที่ชุ่มน้ำชุมชน เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2559 ถึงเดือน กันยายน พ.ศ. 2563 ผลการทดสอบและพัฒนาการผลิตพืชชุ่มน้ำในพื้นที่ที่ พบว่า ดำเนินการสำรวจและเก็บข้อมูล ชนิดพันธุ์พืชที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำพบพันธุ์พืช 20 ชนิด ใน 15 วงศ์ และได้ดำเนินการคัดเลือกพืชชุ่มน้ำที่มีศักยภาพ ในการพัฒนาเพื่ออนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจของชุมชน และเป็นพืชทางเลือกสำหรับส่งเสริมการผลิตให้กับเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดตรังจำนวน 1 ชนิด ได้แก่ จาก มีประโยชน์ในด้านใช้เป็นอาหาร ทำเครื่องจักรสาน และใช้মনบุหรี เป็นไม้จำพวกปาล์ม ในปี 2559 ดำเนินการสำรวจจากในจังหวัดพิจิตร สุโขทัย พิษณุโลก พบ ในทุกแหล่งไม่มีความแตกต่างกันในด้านลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ได้แก่ ใบ ดอก ผล และการใช้ประโยชน์ รายได้ จากการจำหน่ายยอดจาก น้ำตาลจาก ผลจากเชื่อม และจำหน่ายเครื่องจักสานอยู่ที่ 4,500 14,400 15,00 บาท ต่อปีต่อไร่ และจำหน่ายเครื่องจักสานอยู่ที่ 36,000 บาทต่อปี

6. คำนำ

ประเทศไทยมีพื้นที่ชุ่มน้ำอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นสังคมชนบทหรือในเมืองต้องมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่พึ่งพาอาศัยและผูกพันกับพื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetlands) คำจำกัดความตามอนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention) หรืออนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญ ระดับนานาชาติ กล่าวว่า "พื้นที่ชุ่มน้ำ หมายความว่า ที่ลุ่ม ที่ราบลุ่ม ที่ลุ่มชื้นแฉะ พรุ แหล่งน้ำ ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่มีน้ำขังหรือท่วมอยู่ถาวรและชั่วคราว ทั้งที่เป็นแหล่งน้ำนิ่งและน้ำไหล ทั้งที่เป็นน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม รวมไปถึง ที่ชายฝั่งทะเลและที่ในทะเลในบริเวณซึ่งเมื่อน้ำลดลงต่ำสุดมีความลึกของระดับน้ำไม่เกิน 6 เมตร" (สุธารา, 2548) พื้นที่ซึ่งมีลักษณะจัดได้ว่าเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ จึงรวมถึง ห้วย หนอง คลอง บึง บ่อ กระจัง (ตระพัง) บาราย แม่น้ำ ลำธาร แคว ละหาน ชานคลอง ฝิ่งน้ำ สบธาร สระ ทะเลสาบ แอ่ง ลุ่ม กุด ทุ่ง กว๊าน มาบ บึง ทาม พรุ สบู่ แก่ง น้ำตก หาดหิน หาดกรวด หาดทราย หาดโคลน หาดเลน ชายทะเล ชายฝั่งทะเล พืดหินปะการัง แหล่งหญ้าทะเล แหล่งสาหร่ายทะเล คุ้ง อ่าวดินดอน สามเหลี่ยม ช่องแคบ ชะวากทะเล ตะกาด หนองน้ำกร่อย ป่าพรุ ป่าเลน ป่าชายเลน ป่าโกงกาง ป่าจาก ป่าแสม รวมทั้งนาข้าว นาทุ่ง นาเกลือ บ่อปลา อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

พื้นที่ชุ่มน้ำ เป็นระบบนิเวศที่มีบทบาทหน้าที่ ตลอดจนคุณค่าและความสำคัญต่อวิถีชีวิต ทั้งมนุษย์ พืช และสัตว์ ทั้งทางนิเวศวิทยา เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ คุณค่าที่ได้รับจากพื้นที่ชุ่มน้ำแต่ละแห่งอาจแตกต่างกันไป แต่คุณค่าที่ได้รับ จะได้รับมาอย่างสม่ำเสมอเนื่องยาวนาน โดยไม่ต้องซื้อหา คุณค่าโดยรวมของพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้แก่ การเป็นแหล่งน้ำ แหล่งเก็บกักน้ำฝนและน้ำท่า ป้องกันน้ำเค็ม มิให้รุกเข้ามาในแผ่นดิน ป้องกันชายฝั่งพังทลาย ดักจับตะกอน และแร่ธาตุ ดักจับสารพิษ เป็นแหล่งของทรัพยากรและผลผลิตธรรมชาติที่มนุษย์เข้าไปเก็บเกี่ยวใช้ประโยชน์ มีความสำคัญต่อการคมนาคมในท้องถิ่น เป็นแหล่งรวมสายพันธุ์พืชและสัตว์ มีความสำคัญด้านนันทนาการและการท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และเป็นแหล่งศึกษาวิจัยทางธรรมชาติวิทยา อาจกล่าวได้ว่าโดยรวมแล้วพื้นที่ชุ่มน้ำคือ ระบบนิเวศที่มีบทบาทหน้าที่ตลอดจนคุณค่าและความสำคัญต่อวิถีชีวิต ทั้งของมนุษย์ พืช และสัตว์ ทั้งทางนิเวศวิทยา เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับ ดังนั้น การศึกษาข้อมูลด้านการผลิตพืชชุ่มน้ำ ที่เหมาะสมในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง จึงเป็นเรื่องที่ควรได้มีการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และเป็นพืชทางเลือกสำหรับส่งเสริมการผลิตให้กับเกษตรกรในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างต่อไป

7. วิธีดำเนินการ

- อุปกรณ์

1. เครื่อง Geographic Position System (GPS)
2. กล้องถ่ายรูป
3. แบบสำรวจ

- วิธีการ

สำรวจพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่จังหวัดตรัง พร้อมทั้งศึกษาความหลากหลายและอนุรักษ์พันธุ์พืชชุ่มน้ำแต่ละชนิดที่มีศักยภาพในการนำไปใช้ประโยชน์ด้านการวิจัยพัฒนา และเศรษฐกิจของชุมชนในสภาพพื้นที่ชุ่มน้ำในจังหวัดตรัง และทำการเก็บบันทึกข้อมูลดังต่อไปนี้

1. บันทึกสถานที่และสภาพนิเวศน์แหล่งที่พบพื้นที่ชุ่มน้ำ ชนิดพืช และบันทึกพิกัดทางภูมิศาสตร์ด้วยเครื่อง GPS และจัดทำแผนที่โดยสังเขป

2. บันทึกลักษณะสัณฐานวิทยาของชนิดพืชที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำ

3. ศึกษาการใช้ประโยชน์ของพืชชุ่มน้ำทางด้านเศรษฐกิจในชุมชน

- เวลาและสถานที่

ระยะเวลา ตุลาคม 2559 – กันยายน 2563

สถานที่ จังหวัดพิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย

8. ผลการทดลองและวิจารณ์

การศึกษาระบบการผลิตพืชชุ่มน้ำในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ในปี 2559 ดำเนินการสำรวจพื้นที่ชุ่มน้ำ และศึกษาพื้นที่ชุ่มน้ำจำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ แหล่งที่ 1 พบว่า มีจำนวนชนิดพืชอาศัยอยู่จำนวน 13 ชนิด ได้แก่ สาकु เตยหนาม บัวผัน ผักหนาม ตาลปัตรฤๅษี กกสามเหลี่ยม กูดเกี้ยว บอนเขียว สันตะวาใบข้าว ผักขี้สำหรับหางกระรอก มะเดื่อฉิ่ง จิกนา (ตารางที่ 1 และภาพผนวกที่ 1) แหล่งที่ 2 (พิกัด X 0559787 Y 0823031 Z 29) พบว่า พืชอาศัยอยู่จำนวน 7 ชนิด ได้แก่ บอนเต่า จาก เหงือกปลาหมอดอกขาว ปลงทะเล จิกทะเล แคทะเล ลำมะง่า (ตารางที่ 2 และภาพผนวกที่ 1) จากการสำรวจทั้งสองแหล่ง พบว่าพืชที่มีศักยภาพในการนำไปใช้ประโยชน์สามารถนำมาวิจัยพัฒนาได้ มีจำนวน 3 ชนิด ได้แก่ สาकु จาก เหงือกปลาหมอดอกขาว

ประโยชน์ของพืชชุ่มน้ำต่อชุมชน

จากการสำรวจพืชชุ่มน้ำทั้งหมด 20 ชนิด นั้น ได้ดำเนินการคัดเลือกพืชชุ่มน้ำ 1 ชนิด ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเพื่ออนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจของชุมชน และเป็นพืชทางเลือกสำหรับส่งเสริมการผลิตให้กับเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดตรัง ซึ่งพืชชุ่มน้ำที่คัดเลือกไว้มีประโยชน์ในด้านใช้เป็นอาหาร ทำเครื่องจักรสาน และใช้ฆมนบุหรี ได้แก่ จาก โดยในปี 2558 ดำเนินการสำรวจจากในจังหวัดตรังได้ 34 แหล่ง ได้แก่ อำเภอกันตัง จำนวน 30 แหล่ง อำเภอย่านตาขาวจำนวน 2 แหล่ง และอำเภอปะเหลียนจำนวน 2 แหล่ง จากที่พบอาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าชายเลน และริมฝั่งแม่น้ำ ในบริเวณน้ำกร่อย จากที่สำรวจพบ 1 ชนิด คือ *Nypafruticans* Wurmp. จากที่พบในทุกแหล่งไม่มีความแตกต่างกันในด้านลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ได้แก่ ใบ ดอก ผล และการใช้ประโยชน์ รายได้จากการจำหน่ายยอดจาก น้ำตาลจาก ผลจากเชื่อม และจำหน่ายเครื่องจักสานอยู่ที่ 4,500 14,400 15,00 บาทต่อปีต่อไร่ และจำหน่ายเครื่องจักสานอยู่ที่ 36,000 บาทต่อปี

บันทึกลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของจาก และข้อมูลพื้นที่โดยใช้พิกัดภูมิศาสตร์โดยเครื่อง Geographic Position System (GPS) (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 1 ชนิดพืชในคลองลำซาม (พิกัด X 0579115 Y 0830072 Z 47)

ลำดับที่/ชื่อ สามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	ลักษณะใบ	ลักษณะดอก	ลักษณะผล	การนำไปใช้ประโยชน์
1. สาคุ	<i>Metroxylon sagus</i> Rottb.	PALME	ใบประกอบรูปขนนก	สีน้ำตาลแดง	เป็นทะลายนรูปผล กลมมีเปลือกเป็น เกล็ดเล็ก ๆ หุ้มไว้	ลำต้นนำไปใช้ทำแปง และ เลี้ยงด้วงสาคุ ใบนำมาเย็บ ตับจากเพื่อใช้มุงหลังคา ทางสาคุนำไปใช้ประโยชน์ ใช้ทำเครื่องจักรสาน เช่น เสื่อ กระดัง กระเจี๋ย กระบุง ช้อง
2. เตยหนาม	<i>Pandanus kaidus</i> Kurz.	PANDANACEAE	ใบเป็นรูปหอกแหลมยาวขอบ ใบหยักมีหนามแหลมสีเขียว	ดอกเพศผู้และเพศเมีย แยกกันอยู่คนละต้น ดอกออกเป็นช่อยาว มีกาบ รองดอกสีขาวนวล 2 - 3 กาบหุ้ม	เป็นผลกลุ่ม ผลติดกัน เป็นกลุ่มแน่นเป็น ก้อนกลม เป็นรูปลิ้ม สี่เหลี่ยม ปลายมี หนามสั้น เมื่อสุก เต็มที่จะมีสีแสดอม แดง แก่จัดจะมีสีส้ม อมแดง ผิวของผล แข็งมากเมื่อแก่เต็มที่ มีกลิ่นหอมอ่อนๆ	ใช้ทำเครื่องจักรสาน เช่น เสื่อ กระเป๋า

ลำดับที่/ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	ลักษณะใบ	ลักษณะดอก	ลักษณะผล	การนำไปใช้ประโยชน์
3. บัวผัน	<i>Nymphaea stellata</i> . Roxb.	NYMPHAEACEAE	ใบมีรูปเกือบกลม ขอบใบหยัก เป็นคลื่น ฐานใบเว้าลึก	กลีบดอกปลายแหลม เรียงซ้อนกันหลายชั้นเมื่อเริ่มบานมีสีครามอ่อน แล้วเปลี่ยนเป็นชมพูม่วง ดอกหอม บานกลางวัน	-	สายบัวกินดิบเป็นผักจิ้ม
4. ผักหนาม	<i>Lasia spinosa</i> (L.) Thawait.	ARACEAE	เป็นใบเดี่ยว รูปโล่หรือห้วลูกศร กว้าง ยาวได้ถึง 30 ซม. ขอบใบเว้าลึกเป็นแฉกเข้าหาเส้นกลางใบ ท้องใบและเส้นกลางใบมีหนามปกคลุม	เป็นช่อเดี่ยว ยาวใกล้เคียงกับใบ ดอกย่อยสีเหลืองอ่อนอัดกันแน่นเป็นแท่งเป็นดอกสมบูรณ์เพศ มีกลีบรวม 4-6 กลีบ เกสรเพศผู้ 4-6 อัน แผ่นรองช่อดอกสีน้ำตาล รูปหอก แคนตั้งขึ้นหรือโค้งปิดเป็นเกลียว	เป็นผลเดี่ยว อ่อนนุ่ม ขนาดเล็ก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 ซม. เมล็ดกลม	ยอดอ่อนใช้ทานเป็นผัก เหง้าใช้เป็นยาแก้ไอ ขับเสมหะ ต้มน้ำอาบแก้คัน ใบแก้ปวดท้อง รากต้มน้ำดื่มแก้เจ็บคอ
5. ตาลปัตรฤาษี	<i>Limnocharis flava</i> (L.) Buch.	BUTOMANCEAE	ใบแบนมีขนาดใหญ่เป็นรูปไข่หรือรูปรีป้อมฐานใบเป็นรูปหัวใจ	ดอกสีเหลืองออกเป็นกระจุกที่ปลายก้านช่อประมาณ 7-10 ดอก ก้านช่อดอกมีลักษณะคล้ายก้านใบ กลีบดอกบาง เป็นรอยยับย่น มี 3 กลีบ กลีบเลี้ยง 3 กลีบ	ผลกลมเกิดรวมเป็นกระจุก เมล็ดสีน้ำตาลหรือออกดำ	ก้านและช่อดอกใช้รับประทานเป็นผัก

ลำดับที่/ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	ลักษณะใบ	ลักษณะดอก	ลักษณะผล	การนำไปใช้ประโยชน์
6. กกสามเหลี่ยม	<i>Scirpus grossus</i> L.f.	CYPERACEAE	ใบค่อนข้างกว้างเป็นร่อง ปลายใบแหลม	ดอกออกเป็นช่อรวม มีก้านช่อดอกเป็นรูปสามเหลี่ยมขนาดใหญ่ มีใบประดับ 3 ใบรองรับช่อดอก ช่อดอกย่อยมีดอกขนาดเล็กเป็นจำนวนมาก สีน้ำตาล	-	ก้านช่อดอกยาวนำมาตากแห้งใช้ทอเสื่อ
7. กูดเกียะ	<i>Pteridium aquilinum</i> (L) Kuhn	DENNSTAEDTIACEAE	ใบประกอบแบบขนนกสามชั้น	-	-	-
8. บอนเขียว	<i>Colocasia esculenta</i> (L.) Schott.	Araceae	ใบรูปไข่แกมรูปหัวใจ ขอบใบเรียบ สีเขียว ปลายใบแหลมและห้อยลง โคนใบเว้าลึกเป็นรูปสามเหลี่ยม	ดอกสีครีมหรือเหลืองนวล ออกเป็นช่อ	ผลสดรูปขอบขนาน	ไหลลวกรับประทาน หัว เป็นยาระบาย ขับปัสสาวะ ยางกำจัดหูด
9. สันตะวาใบข้าว	<i>Blyxa echinospera</i> (C.B.Clarke) Hook.f.	HYDROCHARITACEAE	ใบมีสีเขียวเรียงซ้อนเป็นกระจุก ปลายใบแหลม	ดอกเดี่ยว ก้านดอกยาวส่งดอกขึ้นมาเจริญเหนือน้ำ ส่วนของดอกมีกาบหุ้ม กลีบเลี้ยง 3 กลีบสีขาว มีเกสรตัวผู้ 3 อันรังไข่มี 3 พู	ผลชนิดแคปซูล	รับประทานเป็นผัก เป็นพรรณไม้น้ำประดับตู้ปลา

ลำดับที่/ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	ลักษณะใบ	ลักษณะดอก	ลักษณะผล	การนำไปใช้ประโยชน์
9. สันตะวาใบข้าว	<i>Blyxa echinosperma</i> (C.B.Clarke) Hook.f.	HYDROCHARITACEAE		ภายในมี 1 ช่อง ยอดเกสรเพศเมีย 3 อัน	-	-
10. ผักบู่	<i>Ipomoea aquatica</i> Foisk.	CONVOLVULACEAE	เป็นใบเดี่ยวออกแบบสลับเช่นรูปไข่รูปไข่แถบขอบขนานรูปหอก รูปหัวใจหรือรูปหัวใจรีหรือมีควั่นเล็กน้อยปลายปลายใบแหลมหรือมนฐานใบเว้าเป็นรูปหัวใจใบยาว 3-15 เซนติเมตร กว้าง 1-9 เซนติเมตร	ดอกเป็นรูปประฆัง ออกที่ซอกใบแต่ละซอกมีดอกย่อย 1-5 ดอก กลีบเรียงสี่เหลี่ยมกลีบดอกมีทั้งสีขาว สีม่วงแดง สีชมพูม่วง กลีบดอกจะติดกันเป็นรูปกรวย มีสีขาวอยู่ด้านบนและมีสีม่วงหรือสีชมพูอยู่ด้านล่าง เกสรตัวผู้มี 5 อัน ยาวไม่เท่ากัน	ผล เป็นแบบแคปซูลรูปไข่ หรือกลมสีน้ำตาล	ใช้ประกอบอาหาร
11. สาหร่ายหางกระรอก	<i>Hydrilla verticillata</i> (L.f.) Royle.	HYDROCHARITACEAE	ใบเดี่ยวแตกเป็นวงรอบข้อ 3-8 ใบ ไม่มีก้านใบแผ่นใบรูปไข่ยาวหรือรูปไข่ขอบขนาน ใบยาว 7-30 มิลลิเมตร ของใบหยักเป็นฟันเลื่อยละเอียด	ดอก เดี่ยวขนาดเล็กแยกเพศ ดอกเพศเมียมีกาบหุ้ม โคนก้านดอกลักษณะเรียวยาวส่งดอกขึ้นมาบานที่ผิวน้ำ ประกอบด้วยกลีบเลี้ยง 3 กลีบ กลีบดอก สีขาว 3 กลีบ	รูปทรงกระบอก ยาวประมาณ 7 มิลลิเมตร ภายในมีเมล็ด 2-3 เมล็ด	ประดับตู้ปลา ใช้บำบัดน้ำเสีย ใช้เป็นอาหารสัตว์เป็นตัวชี้วัดว่าน้ำบริเวณนั้นยังสะอาด ทำน้ำหมักชีวภาพ

ลำดับที่/ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	ลักษณะใบ	ลักษณะดอก	ลักษณะผล	การนำไปใช้ประโยชน์
11. สาหร่ายหาง กระรอก	<i>Hydrilla verticillata</i> (L.f.) Royle.	HYDROCHARITACE AE		ภายในรังไข่เพียง 1 ช่อง ยอด เกสรเพศเมียมี 3 ดอกเพศผู้มีกาบ หุ้มเช่นกัน ดอกมีขนาดเล็ก ก้าน ดอกสั้นเมื่อดอกแก่จะหลุดลอยขึ้น ไปบานที่ผิว		
12. มะเดื่อฉิ่ง	<i>Ficus fistulosa</i> Reinw . Ex Blume	MORACEAE	ใบเดี่ยว เรียงสลับ	ดอกเกิดจากภายในฐานรองดอกที่ มีรูปร่างคล้ายผลเป็นดอกแยกเพศ ในช่อเดียวกัน	ผลสีเขียว เขียวอม เหลือง หรือสีเขียว ปนน้ำตาลอมม่วง	ราก เป็นยาบำรุงหลังการ คลอดบุตร เป็นยาขับ ปัสสาวะ น้ำยาง เป็น ส่วนผสมในพลาสติกอ์ปิด ขมับแก้ปวดศีรษะ ผลดิบ รับประทานเป็นผัก
13. จิกนา	<i>Barringtonia acutangula</i> (L.) Gaertn.	BARRINGTONIACE AE	ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับถี่ตอน ปลายกิ่ง ใบรูปหอกหรือรูปไข่กลับ กว้าง 10-13 เซนติเมตร ยาว 20-30 เซนติเมตร	สีชมพู มีกลิ่นหอมอ่อนๆ ออกเป็น ช่อแบบช่อกระจุกที่ปลายกิ่ง ช่อ ดอกห้อยลงยาว 0.3-1 เมตร กลีบ เลี้ยงสีเขียว 4 กลีบ โคนเชื่อม ติดกันเป็นรูปถ้วย กลีบดอก 4 กลีบ ปลายกลีบม้วนออก กลีบ กลีบดอกบิด ดอกร่วงง่าย ดอก บานเต็มที่กว้าง 1-2 เซนติเมตร	รูปขอบขนานหรือ ทรงกลม	ปลูกเป็นไม้ประดับ ยอด อ่อนและดอกอ่อน ทานเป็น ผักสด รากใช้เป็นยา ระบาย เปลือกใช้ชะล้าง บาดแผล และเปลือก ใบ แก้ท้องร่วง เมล็ดเป็นยาขับ ลมแก้ร้อนใน

ตารางที่ 2 ชนิดพืชในคลองลำภูตรัง (พิกัด X 0559787 Y 0823031 Z 29)

ลำดับที่/ชื่อสามัญ	ชื่อ วิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์/ลักษณะ ทั่วไป	ลักษณะใบ	ลักษณะดอก	ลักษณะผล	การนำไปใช้ประโยชน์
1. บอนเต่า	-	-	-	-	-	-
2. จาก	<i>Napafruticans wurmp.</i>	PALME	ใบเป็นแบบขนนก ลักษณะ แข็งตั้งตรงขึ้น ใบย่อยรูปใบ หอกยาว 0.9-1.3 เมตร เรียง ตัวสองแถวคล้ายใบมะพร้าว	ดอกแยกเพศแต่อยู่ต้น เดียวกัน ดอกเพศเมียเป็นช่อ กระจุกแน่นล้อมรอบด้วยด้าย ดอกเพศผู้เป็นช่อเชิงลดขนาด สั้น ดอกเพศผู้เรียงอยู่บนช่อ ดอกแบบหางกระรอก ก้าน ดอกสีน้ำตาล ดอกมีสีเหลือง	ผลออกเป็นช่อ ผล เป็นเหลี่ยมรูปทรงรี ยาว 7-10 เซนติเมตร ผลอ่อน มีสีเขียวและเป็นสี ดำเมื่อแก่	น้ำตาลจาก ผลจากนำไป เชื่อม ใบจากมุงหลังคา ใบ จากนำมาผายเส้น ท่อ ขนมจาก ก้านจากนำมาจักร สานเช่น ตะกร้า กระเป๋า แจกัน โคมไฟ ที่รองแก้ว ใบที่เหลือใช้นำมาทำ กระดาษสา
3. เหงือกปลาหมอ ดอกขาว	<i>Acanthus ebracteatus Vahl.</i>	ACANTHACEAE	แผ่นใบกว้างจากประมาณ กลางใบ ลงมาทางฐานใบ ขอบใบเว้าหยักเล็กน้อยมี หนามไม่มาก	ออกที่ปลายกิ่ง มีลักษณะของ ดอกเป็นดอกช่อตั้งตรง สีขาว มีกลีบรองดอก 4 กลีบ	เป็นฝักรูปไข่หรือ ทรงกระบอก	ทั้งต้นและรากต้มอาบแก้พิษ ไข้ ผื่นคันโรคผิวหนังทุกชนิด ใช้รับประทานเป็นยาแก้ ฝีดาษและฝีทั้งปวง ต้นสด ตำให้ละเอียดเอาพอกปิดหัว ฝี หรือแผลเรื้อรัง
4. ปลงทะเล	<i>Acrostichum aureum L.</i>	CYCADACEAE	เป็นใบประกอบแบบขนนก แผ่นใบรูปใบหอก	-	-	ต้น ปลุกประดับสวน ใบอ่อนใช้รับประทาน

ลำดับที่/ชื่อสามัญ	ชื่อ วิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	ลักษณะใบ	ลักษณะดอก	ลักษณะผล	การนำไปใช้ประโยชน์
5. จิกทะเล	<i>Barringtonia asitica</i> (L.) Kurz	Lecythidaceae	เป็นใบเดี่ยวเรียงเวียนรอบกิ่ง แผ่นใบรูปไข่ปลายใบกลม	ออกเป็นช่อแบบช่อกระจุกที่ ปลายกิ่ง ช่อดอกสั้นตั้งตรง หลอดกลีบเลี้ยงเปิดออกเป็น สองแฉก ขนาดไม่เท่ากัน กลีบดอก 4 กลีบสีขาว ไม่ ติดกัน รูปรี โค้งออก เกสรเพศ ผู้จำนวนมาก มีสีขาวและ แดง	เป็นรูปพีระมิด- สี่เหลี่ยม ปลายมน ปาน ผลมีขนาด ใหญ่ เส้นผ่าศูนย์กลาง 10-15 เซนติเมตร	ปลูกเป็นไม้ประดับ ยอด อ่อนใช้รับประทาน
6. แคทะเล	<i>Dolichandrone spathacea</i> Schum.	BIGNONIACEAE	เป็นใบประกอบแบบขนนก ปลายคี่เรียงตรงข้ามกัน ใบรูป ไข่ ใบหอกแกมรูปไข่	เป็นแบบช่อกระจุก สีขาว	เป็นฝักเรียวบิดเป็น เกลียว ยาว 2-3 x 30-60 เซนติเมตร	-
7. ส้มซ่า	<i>Clerodendron inerme</i> (L.) Gaertner.	VERBENACEAE	เป็นใบเดี่ยวเรียงตรงข้าม แผ่น ใบรูปหอกหรือรูปรี ปลายใบ แหลม ขอบใบเรียบ	เป็นช่อกระจุกมี 3 ดอกออก ตามง่ามใบและปลายกิ่ง วง กลีบเลี้ยงรูปประฆังยาว 0.5-1 ซม. ปลายเป็นแฉกตื้น ๆ 5 แฉก หลอดกลีบดอกติดกัน เป็นหลอดเล็ก ๆ ยาว 2-3 ซม. สีขาวอมชมพู กลีบดอก 5 กลีบ มีสีขาว	ผลกลมหรือรูปไข่ กลีบ ผลอ่อนมีสี เขียว ผลแก่มีสีดำ	-

9. สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

การศึกษาระบบการผลิตพืชชุ่มน้ำในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง พบว่า จากการสำรวจและเก็บข้อมูลชนิดพันธุ์พืชที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำ พบ พันธุ์พืช 20 ชนิด ใน 15 วงศ์ และได้พืชชุ่มน้ำที่มีศักยภาพในการพัฒนาเพื่ออนุรักษ์และ การใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจของชุมชน และเป็นพืชทางเลือกสำหรับส่งเสริมการผลิตให้กับเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดตรังจำนวน 1 ชนิด ได้แก่ จาก มีประโยชน์ในด้านใช้เป็นอาหาร ทำเครื่องจักรสาน และใช้มวนบุหรี เป็นไม้จำพวกปาล์ม สืบจากในจังหวัดตรังมีจำนวน 34 แห่ง ได้แก่ อำเภอกันตังจำนวน 30 แห่ง อำเภอย่านตาขาวจำนวน 2 แห่ง และอำเภอปะเหลียนจำนวน 2 แห่ง จากที่สำรวจพบ 1 ชนิด คือ *Nypafruticans* Wurm. จากที่พบในทุกแหล่งไม่มีความแตกต่างกันในด้านลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ได้แก่ ใบ ดอก ผล และ การใช้ประโยชน์ รายได้จากการจำหน่ายยอดจาก น้ำตาลจาก ผลจากเชื่อม และจำหน่ายเครื่องจักสานอยู่ที่ 4,500 14,400 15,00 บาทต่อปีต่อไร่ และจำหน่ายเครื่องจักสานอยู่ที่ 36,000 บาทต่อปี

10. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

เป็นข้อมูลพื้นฐานในการอนุรักษ์พืชชุ่มน้ำชนิดต่างๆ รวมทั้งการผลิตและ การใช้ประโยชน์ของพืชชุ่มน้ำ (จาก)

11. คำขอบคุณ -

12. เอกสารอ้างอิง

สุธารา ยินดีรส . 2548. การจำแนกพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยโดยการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ร่วมกับภาพถ่ายดาวเทียม. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: กรุงเทพฯ. 38-39 หน้า.